

via est nature humanitas mea differt ab humanitate tua per
se. z aia mea p qua causatur humanitas mea in me. Alia e ab
aia tua p qua causatur humanitas tua in te. Et ppter hoc sig/
nu confundit hoiem. no tame cofundit aial in coi sed aial con
tractum ad hoiem p suas differentias. Unde seqtur q omis
confusio fit necessitate signi vel modi

¶ Finit tractatus septim^{us}.

Seqtur tractat^{us} octau^{us} de relatis

Relatiu e duplex. Uno mo relatiu est cuius
esse est ad aliud se habere. z sic relatiu e vnu
de decē pdicamentis. Aliud est relatiu quod e
ante lateri recordatiuum. qz vt vult Priscia

nus in maiori suo volumie. Relatio est ante lateri recorda
tio: vt sortes currit qui mouetur. vbi hoc relatiu qui facit re
cordatōem de sorte. q est res ante lata. Omissis aut relatiuis
fm pmum modum. de relatis secūdo modo hic intendimus.

¶ Relatiu aut quedam sunt substantie: vt q ille. z filia. que
dam accētis: vt talis qualis tantus qstus. Relatiu substantie
est quod refert eandē rem in numero cū suo antecedente: vt q il
le. Item relatiu substantie. quedā sunt relatiua diuersitatis:
vt alius. Et est illud quod refert eandē rem in numero. et sup
ponit p alia: vt sortes currit z alius disputat. Quedā vō sunt
relatiua substantie idētitatis: vt q ille idē. vñ relatiu substantie idē
titatis est. qd refert z suppoit. p eodē in numero. p quo suppoit
suū antecedens: vt sortes currit q disputat. ibi hoc relatiu qui
refert z supponit pro sorte. Relatiuorum substantie idētitatis
quedam sunt nomia: vt qui. quedam pronoia: vt ille. Itē rela
tiuorum pronoim idētitatis. quedam sunt reciproca: vt sui si
bi se cū suo possessiuo: vt suus sua suū. Alia vero nō recipro
ca: vt ille idem. ¶ Relatiu aut reciprocum dicitur q nō sit patiens
sed qz poit modū patientis supra substantiā agentē. qz aliud
est res patiens z aliud modus patiētis. qd patet p hoc q nū
potest esse patiens: vt sortes pcurit. sed nō pōt habere modum
patiētis. vñ modus patiētis sp est in obliquis. z sic patz q ali
ud est patiens z aliud est modus patiētis. Si queratur qd ad
datur supra patiens relatiu reciprocum. Dicendum q addit
idētitatē substantie z ponit eā sub mō patiētis: vt sortes videt
se. ibi substantia q pus erat agens ponitur sub mō patiētis: vt

In hoc pronome se. Un reciprocu sic potest definir. Reciprocu
est qd significat substantiam agente sub modo patiens. Vel
sic. Reciprocu e ide qd sui ipsius passiuu. Et ideo hoc relatiu
sui significat p modu patiens in que d: trāsire act^o sibi. ntu
aut significat p modu agētis. Item si qratur quare hoc pro/
nome sui sibi se caret nto. Solutio p3 et dicit. qz agēs non p̄t
significare patiens siue sub mō patiens nisi in obliq̄s. sed ip̄e
ntus dicit modum agētis. et iō natura nti repugnat nature hu/
ius pnois sui et ideo nō p̄t habere ntm̄. Ex p̄dicit p3 qz relati/
ua idētitatis referūt eandē rem sub suo autecedēte et sp̄ suppo/
nūt p eadē rem in numero. Et ex hoc p3 qz maior est certitudo p
relatiu idētitatis. q̄s p suū añs loco relatiu positū: vt hō currit
et hō disputat. qz dubiū ē vtz de eodē hoie dicat. Sed cū d̄z
homo currit et ipse disputat. certū est qz de eodē hoie dicat. hoc
em̄ patet p Priscianū in maiori suo volumie. qz cuz d̄z. Aya
venit ad troyam et aya fortiter pugnavit. dubiū est an de eo/
dem aya dicat an de diuersis. Sed cū d̄z. Aya venit ad tro/
yam et idē fortiter pugnavit. de eodē aya statim intelligitur
Et sic p3 qz maior est certitudo p relatiu idētitatis q̄s p suū an/
tecedēs loco relatiu positū. ¶ Solet aut dubitari circa relatiua
idētitatis. vtz deceptio facta ex diuersa relatiōe fiat fm equo/
catōem vel fm amphibologiā vel fm aliquā aliā fallaciā: vt
dicēdo homo videt asinū q̄ est aial. ibi hoc relatiu q̄ p̄t referri
ad hūc terminū homo vel ad hūc terminū asinus. et sic ibi sūt
diuarse relatiōes. ergo fm aliquos solet ibi conuenienter assig/
nari equocatio. Sed p̄trariū arguit hoc nome q̄ fm qz est re/
latiuū significat rem vnā equalē se habentē ad illud qd signifi/
cat p modū substātie: vt color q̄ est in corpore. locus q̄ p̄tinet rez/
locatā et c̄is. ergo deceptio facta ex diuersa relatiōe nō fa cit eq/
uocatōem. ¶ Item hoc nome q̄ fm qz est nome significat sub/
stantiā infinitā s; ista substātia infinita apta nata ē finitari tā
per vnū añs q̄s p aliud. ergo cū illa substātia infinite sumpra
in se sit vna et p̄t referre qdlibet añs. ergo significatio huius re/
latiuū erit vna. q̄re seq̄tur qz ibi nō erit equocatio. ¶ Itē ratio
cuiuslibet relatiū fm qz est relatiuū est tm̄ vna scz an late rei recoz/
datiuū. ergo oē relatiuū fm qd relatiuū p̄cipat vnū nome et v/
nārdem. ergo relatiuū nō est equocū sed vniuocū in q̄m est an/
late rei recordatiū. ergo p̄ricularia relatiua: vt q̄ ille et alius in/

quantū sunt relatiua suozū antecedentiū nō sunt equooca S3
si aliq̄s obijciat q̄ relatiū alterius est rōnis in hoc antecedēte
homo z alterius rōnis fm q̄ tenet in hoc antecedēte a sinus. er/
go est cōe z habet rōes diuersas. z p̄ n̄s est equocū. Ddm q̄
hoc argumentū nō valet. nā silr posset p̄bati q̄ q̄libet vniuoc
cū esset equocū. qz aial habet rōnem fm q̄ est hō z fm q̄ est e
quus. Et si hoc nomē aial aliā habet rōnem hic z ibi. z est cōe
non tamē est equiuocū sed vniuocū. ita nec relatiū. Soluen/
dum est breuiter q̄ sicut vniuoca dicūtur habere eandē rōem
non fm se. sed in vniuoco vniuocante: vt hō bos equus. z si/
milia in aiali. Ita silr relatiua dicūtur habere eandē rōem non
fm se. sed in referēte siue in relatiōe z etiā habēt idē nomē. ideo
vniuocant in eo. Sed ille obijciebat de rōibz relatiōz fm se.
et id cōcedimus q̄ deceptio scā ex diuersa relatiōe nō est fm eq̄
uocationē ¶ Item alia deceptio ē in ordinatiōe dcōnū inter se.
ergo est in orōne qz ordinatio dictionū nihil aliud est q̄ orō. er
go non est equocatio. cum equocatio solum fiat in vna dcōne
Item q̄ ibi non sit amphibologia probatur. qz vbiq̄ fit
amphibologia ibi est constructio vnius cu3 alio: vt in hoc ex
emplo. liber Aristotelis. quo ad p̄mum modum. quo ad scōz
vt litus araf. quo ad terciū: vt scit seculum. Et fm hoc ptz
inductiue p̄ oēs modos amphibologie. q̄ vbiq̄q̄ ē ampli
bologia ibi est p̄structio vnius cū vno tm. sed vbiq̄q̄ est di
uerfa relatiō nō est constructio vnius cum vno tm. immo vni
us cum diuersis. ergo deceptio facta ex diuersa relatione non
facit amphibologiam ¶ Itē vbiq̄q̄ est deceptio ex eo q̄ aliq̄
dcō potest referri ad diuersa est compositio vel diuisio. S3 de
ceptio ex diuersa relatiōe est ex eo q̄ aliqua dcō potest referri
ad diuersa. ergo deceptio facta ex diuersa relatione ē compo
sitiō vel diuisio. Et hoc idem concedimus.

Equitur de relatiōis diuersitatis. Vñ relatiū diuersita/
tis est qd̄ suppoit p̄ alio ab eo qd̄ refert: vt sortes cur/
rit z ali⁹ disputat. ibi hoc relatiū aliud refert sorte z suppoit p̄
alio a sorte. z ita facit recordationē de sorte ¶ De relatiuis aut
diuersitatis talis dat̄ regula Si relatiū diuersitatis addatur
superiori. tūc superius fit inferius Si addat̄ inferiori inferius fit
superius. Verbi grā cum d̄z aliud ab aiali. ergo aliud ab hoie.
ibi locus est a specie ad genus siue a parte subiectia ad suum

totū vniuersale. qz in hac orōne aliud ab aīali. hoc relatū dī/
uerſitatis aliud qz addit aīali qđ est ſupius ad hoīem facit ip/
ſum inferius. z qz addit inferiori cū dī. aliud ab hoīe facit ipz
ſupius. ergo aliud ab aīali ē inferius ad aliud ab hoīe. z ideo ē
ibi locus a ſpē vel a pte ſubiectā. ¶ De relatis identitatis dat
regula ab antiq̄s. Nulla ppoſitio inchoata a relatis idētitatis
habet p̄tradictōriā z assignat cām. qz cū dī. oīs hō currit et ille
diſputat. hoc relatū ille habet respectū ad hoc aīa hō p̄pter
dependentiā ſue relatōis. ſc̄z cū negatio adueit p̄pōm inchoa/
te a relatio. dicēdo ſic. Ille nō diſputat. tūc negatio negat ſbū
quod ſeq̄tur z nō negat respectū relatōis quē habet ad aīa.
ergo negatio nō negat totum q̄cquid affirmatio affirmat. er/
go nō cōtradicit. Sed cum hoc fit in qualibet ppoſitione in/
choata a relatio. ſeq̄tur qz nulla ppoſitio inchoata a relatio ha/
bet p̄tradictōriā. Sed cōtra hoc obijcitur. Quicquid cōtingit
affirmare cōtingit z negare de quolibet ſuppoſito. ſed verbū
cōtingit affirmare de quolibet ſuppoſito. ergo cōtingit z ne/
gare de quolibet ſuppoſito dēōis relatiue. ergo quelibet ppoſi/
tio inchoata a relatio habet cōtradictōriā. Item quelibet p/
poſitio ſiue enūciatio vnā habet cōtradictōriā. ſed ppoſitio in/
choata a relatio dummodo ibi non ſit aliqua dēō equiuoca
neqz plura ſubijciant neqz p̄dicent eſt vna ppoſitio. ergo ppoſi/
tio inchoata a relatio habet cōtradictōriā. Itē dicit Aristo.
primo peribermēnias. qz vni affirmatōi vna negatio eſt oppo/
ſita. ergo affirmatōi inchoate a relatio. negatio vna eſt oppoſi/
ta. quod concedimus dicentes p̄dictam eſſe falſam. Ad rōem
eorum reſpōdemus qz relatū comparatur ad aīcedens z com/
paratur ad verbum cui ſubijcitur. Vñ cū affirmatio z nega/
tio ſit orō affirmatiua vel negatiua alicuius de aliquo vel alicu/
ius ab aliquo. hoc eſt p̄dicati de ſubiecto. Et ita ſicut patet p/
definitōem p̄dictā affirmatōis z negatōis affirmatio z nega/
tio reſpiciūt t̄mmodo comparatōem ſubiecti ad p̄dicatū. ergo
a ppoſitione inchoata a relatio t̄mmodo ſumit cōtradictōriū per/
comparatōem relatiui ad ſbū cui ſubijcitur z nō p comparatōem
relatiui ab aīa. nam ille respectus nō eſt ibi p̄pter naturā affir/
matōis nec p̄pter dependentiā ſubiecti inq̄ſtum eſt ſubiectū
ſed p̄pter dependentiā eius z qđ eſt ſubiectū qz aliud eſt ſubie/
ctū inq̄ſtum ſubiectū z id quod eſt ſubiectū. z aliud p̄dicatū

et id quod est predicatum. Et sic quicquid affirmatur in propositione inchoata a relatione negatur in sua contradictione quia contradictione ista ille disputat est illa. non ille disputat. negatio est proposita relationi.

¶ De relatione identitatis non reciproca talis datur regula. Omne relationem identitatis non reciprocam habet eandem suppositionem quam habet sui antis: ut cum dicitur. omnis homo currit et ille est sortis. hoc relationi non ille supponit pro omni homine. quia sensus est. omnis homo currit et ille est sortis id est omnis homo est sortis. Dico autem non reciprocam quia cum dicitur. omnis homo videt se. non est sensus. omnis homo videt omnem hominem. unde loco relationi se non licet ponere suum antecedens. loco vero alterius licet ponere

Arbitrio de relatione substantie dicitur esse de relatione accidentis.

Relationem autem accidentis est quod refert eandem rem per modum denotationis: ut tale quale. Unde hec est dicitur relationem substantie ad relationem accidentis. quia relationem substantie refert rem uniuocam per modum quod habet: ut albedo quod est in pariete. color quod est in corpore. Relationem autem accidentis est quod refert rem per modum denotationis: ut sortis et talis est plato. Alia autem dicitur datur eorum idem. quia relationem substantie refert idem in numero. Relationem vero accidentis refert idem in specie: ut sortis est albus et talis est plato. Relatiuum accidentis. aliud est relationem identitatis: ut talis. aliud vero diuersitatis: ut alterius modi. Relationem accidentis identitatis est quod refert eandem qualitatem in specie et supponit pro eadem specie: ut sortis est albus et talis est plato. Relationem autem accidentis diuersitatis est quod refert eandem qualitatem in specie. sed supponit pro alia diuersa in specie: ut sortis est albus. et alterius modi est plato. Differt autem relationem substantie identitatis a relatione accidentium identitatis. quia relationem identitatis substantie refert eandem substantiam in numero. Relationem autem identitatis accidentis non refert idem accidentis in numero. sed solum idem accidentis in specie. Relatiuum accidentis identitatis. aliud est relationem identitatis continue: ut ratus. aliud vero identitatis discrete: ut tot quot. ¶ Inter relationum numerorum quedam sunt nomina: ut totus. quod sunt aduerbia: ut toties. ¶ Sciendum quod talis ratus tot toties totides potest dici relationum redditiva et demonstratiua. Relatiua ut si ad prius referatur. demonstratiua: ut cum dicimus demonstrando mare tale est rubeum. demonstrando hercule talis fuit plato. Si autem non referantur ad prius siue per demonstratiuam reze. prius tunc sunt red